מאור ושמש — קדושים

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם וכו' ופרש"י ז"ל מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה קדושים תהיו הוי פרושים וכו' ודברי רש"י צריכים ביאור מה מלמדינו בזה שפרשה זו נאמרה בהקהל ועוד מסתמא כל המצות הנהגות בכללות ישראל נאמרו בהקהל. ונרא' בזה דהנה הרמב"ם כתב בהלכות דיעות אם איש הישראלי דר באיזה מקום שיש בו דיעו' רעות ומנהיגים לא טובים צריך לברוח מן המקום ההוא וצריך לילך ממקום למקום וממדינה למדינה עד שיבא למקום תורה ודיעות ישרות ומנהיגים טובים שם יקבע מקום מנוחתו ואם אינו מוציא שום מקום אשר ייטיב לו צריך להתבודד במדברות וביערות כדי שיברח מדיעות רעות ומאנשי רשע והאמת הוא שכן צריך האדם לברוח ליערות ולפרוש עצמו מן המון עם כדי שינצל מדיעות רעות וממעשים רעים אך זאת אינו מועיל אלא להנצל מן הדברים המעכבים עבדות השי"ת אבל להשיג הקדושה העליונה אינו זוכה עד שידבק עצמו אל אנשי השם עובדי ה' באמת ולהשתתף עמהם יחד בעבודה רבה הן בתפילה והן בלימוד התורה ועיקר המצות הכל יהיה בכנסי' יחד עם מבקשי ה' ואז יוכל להשיג הקדושה העליונה ולפי הרוב העם המתקבצין יחד לעסק עבדות ה' כן שורה עליהם הקדושה עליונה כמו שאמרו חכמי המשנה לפי רוב הקהל כך הן מברכין כי לפי רוב הקהל כן משיגים הקדושה עליונה שברוב עם הדרת מלך אבל אם האדם ירצה לפרוש עצמו מן הציבור ולהתבודד עצמו להתפלל ביחיד או לשום עיקר עבדות ה הנעשה בכנסי' יחד בלתי אפשר שישיג הקדושה העליונה ולא עוד אלא שיוכל לנטות חלילהמרוב גופי תורה אם יתבודד עצמו ויפרוש מן הציבור כמו שאיתא בגמרא על פסוק חרב על הבדים ואיתא שם ולא עוד אלא שמתטפשים וכו' שאי אפשר לשום נברא להיות ביחיד זולת הבורא יתברך שהוא יחיד ומיוחד וזהו אחד יחיד שאינו אפשר לשום נברא להיות ביחיד אלא להבורא ית"ש שהוא אחד יחיד ומיוחד לכן צריך האדם לדבק עצמו עם עובדי ה' ולהיות בכנסי' יחד עמהם לכל עבודת הקודש וזהו פי הפסוק וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל לפי' רש"י מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל כי פרשה זו של קדושים תהיו בהקהל היינו שאי אפשר לאדם שיזכה אל הקדושה אלא א"כ שיהיו בכנסי' יחד עם הקהל בעבדות ה' מפני שרוב גופי התורה תלוין בה דהיינו תפילה בציבור ודומיהן וגמר אומר הכתוב קדושים תהיו הוי פרושים פי' שבפרשה זו נצטוו ישראל להיות קדושים ויוכל האדם לטעות שהפי' הוא קדושים תהיו דהיינו שאם יתבודד עצמו ויפרוש עצמו מן הציבור יזכה אל הקדושה לכן נתחכם רש"י ופירש קודם לזה מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל דהיינו שאינו זוכה אל הקדושה אלא בהקהל עצמו עם הציבור מבקשי ה' אבל מה שנצטוו להשמר מן הדברים המעכבים לעבדות ה' כנ"ל לזה טוב התבודדות ולזה מדויק רש"י מלמד שפרשה זו של קדושים נאמרה בהקהל זו דווקא וזהו שאיתא במדרש רבה קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם פי' יכול כמוני שהאדם ירצה להתבודד להיות ביחיד ויסבור שעי"ז ישיג הקדושה העליונה ת"ל כי קדוש אני קדושת למעלה מקדושתכם שאין זה אלא בהבורא ב"ה לבדו שהוא יחיד ומיוחד אבל אם האדם ירצה להמשיך עליו קדושת הבורא ב"ה אי אפשר אלא בהקהל יחד לעבדו שכם אחד כנ"ל.

עוד על פסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם איתא במדרש רבה אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל בני כשם שאני פרוש כך תהיה פרושים כשם שאני קדוש כך תהיה קדושים הה"ד קדושים תהיו המדרש הזה תמוה מאד א' הלא הקב"ה אינו בא בטרוני' עם בריותיו ח"ו וכי אפשר לאדם להיות קדוש כה' או איך אפשר לכל עדת בני ישראל להיות פרושים ובפרט איך אפשר להיות פרושים כקב"ה כביכול ונראה לפרש עפ"י פשוטו דהנה דרכי השם יתברך שצריך האדם לילך בהם לעבודתו ית"ש הם הרבה אבל העיקר עבדות ה' הוא מאהבה כדי שיכול לבוא עי"ז לדביקות בהשי"ת והנה יש ב"א שסוברים שדרך עבודה להשם ית' להגיע לדביקות הוא בהתבודדות בהתבודד עצמו חדר לפנים מן החדר ולומד שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם ואינו מתראה לשום אדם שזה הוא עיקר עבודה לבוא לדביקות אבל זה אינו אמת גמורה כי יוכל להיות שיתבודד כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל ולא יבוא לאמת כלל וכך שמעתי פעם א' מאדומו"ר הרב המפורסם מו"ר אלימלך מליזענסק זצוק"ל פי' על פסוק אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' שאמר הוא ז"ל ר"ל שאם יתבודד אדם בחדר מיוחד בסתר ויהיה סבור שזה עיקר עבודה אבל הקב"ה אמר ואני לא אראנו ר"ל שגם אני כביכול לא אראנו בו רק עיקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים ועי"ז יכול לבוא לעבודה להשם באמת ללמוד ממעשיהם הטובים כי העיקר הוא התבודדות המחשבה לחשוב תמיד ברוממות אלהותו ית' הגם שהוא בתוך קהל רב ידבק מחשבתו תמיד בהבורא ית' כמו שכתב בעל חו"ה בשער הפרישות כי עיקר הפרישות הוא שידמה אדם בעצמו כשהוא בבית מלא בני אדם כריק מהם ר"ל שידבק עצמו במחשבתו בהבורא ב"ה שכמעט לא ידע שיש כאן עמו שום אדם ובפרט בעת התפילה צריך אדם לבוא לדביקות גדולה עד שלא ידמה בעצמו שיש כאן שום ברי' רק הבורא ב"ה וזהו עיקר התבודדות וגם בעת דברו עם בני אדם פחות הערך לא יתערב נפשו עמהם רק יהיה פרוש במחשבתו מהם ויחשב ברוממות אלהות ית' וזהו פי' הפסוקים הנ"ל שפרשה זאת נאמרה בהקהל דווקא לכל עדת בני ישראל קדושים תהיו ר"ל פירושים תהיו דהיינו הגם שתהיה בהקהל עדה קדושה ביחד תהיה פרושים כ"א לעצמו לדבק ולקשר עצמו במחשבתו בהבורא ית' ויהיה כאלו אתה לבדו בלי שום אדם כמאמר החכם הנ"ל שיהיה הבית מלא ב"א כריק מהם כנ"ל וזהו כוונת המדרש הנ"ל כשם שאני פרוש ר"ל כמו שכביכול פרוש הגם שהוא ממלא כל עלמין ומסבב כל עלמין ולית אתר פנוי מני' אעפי"כ הוא מובדל מכל גשם כן תהיו גם אתם הגם שתהיו בתוך קהל עם תהיו פרושים מהם רק להיות דבוק בהשי"ת ולא תתערבו בהם בגשמיותם ותהיו קדושים.

או יאמר קדושים תהיו כו' כי שמעתי פי' המדרש שכתב קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם שמעתי בימי נעורי פי' בשביל הרב המפורסם מו"ה בער מראווני זצוק"ל קדושתי למעלה ר"ל הקדושה של הקב"ה למעלה היא מקדושתכם ר"ל שבני ישראל גורמים למעלה קדושה בכביכול ע"י מעשיהם הטובים וזהו קדושת למעלה היא מקדושתכם שאתם מקדשים עצמיכם למטה כך שמעתי ודפח"ח ונראה לתת סעד לדבריו הקדושים להבין מעט יותר דבריו הקדושים דהנה הקב"ה ברא כל העולמות כולם בחכמה כמו שנאמר כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך והפי' הוא כך כי ספירת החכמה היא ראשונה לעולמות כי כתר א"א לדבר בו כלל וכלל כידוע מספרי האר"י ז"ל והחכמה היא נשמת כל העולמות עד נקודה תחתונה שבתהומות הארץ וכל מי שרוצה לבוא להשגות אלהות ישיג חכמת אלהותו ית"ש מכל הברואים שבעולם ואפילו מברי'

קטנה שבקטנות שבעולם יוכל לראות ממנו חכמת אלהותו ית"ש וממילא כשיסתכל האדם בחכמת אלהות שבכל הברואים שבעולם שכולם בחכמת אלהותו נבראו והם חיים וקיימים בחכמתו ית"ש שנתן חיות להיות להם קיום בעולם ועי"ז יוכל לבוא לחכמה עלאה להיות דבוק בהחכמה עלאה ולמשוך משם כל השפעות טובות דהיינו פלאות החכמה כי משם באה כל השפעות טובות חיי בני ומזוני כי החכמה תחי' כו' נמצא כשאדם חוקר ודורש ומבקש מציאות אלהותו ית"ש וראה שהכל דבוק בחכמה ומקשר חכמה תתאה בחכמה עלאה ועושה יחוד גדול בכל העולמות כנ"ל זה הוא הצדיק אשר חלק לו ה' שכל ובינה לקשר גם נשמת ב"א בהבורא ב"ה כי הוא דבוק בחכמה נמצא נקרא הוא כמו נשמה לעם בני ישראל כמו כביכול בחכמתו הוא נשמת כל העולמות כן הצדיק הנ"ל הוא נשמת בני ישראל כי הוא מחי' אותם בתורתו ושכלותו לקרבם לעבודתו ית"ש להתלהב הלבבות להבורא ית"ש. וזהו ידוע שתיבת קדוש נקרא חכמה כידוע מזוה"ק וזהו פי' קדושים תהיו ר"ל שתהיו דבוקים במדת החכמה ותהי' אתם חיות של ישראל למשוך להם כל השפעות טובות וגם שכל לעבודת הבורא ב"ה כי קדוש אני ר"ל כמו שאני במדת החכמה שנקרא קדוש קדוש בראתי כל העולמות כמאמר הכתוב כולם בחכמה עשית והוא חיות כל העולמות כן תהיו גם אתם קדושים ר"ל תהיו דבוקים בחכמה שנקרא קדוש ותהיו אתם חיות של כל העולמות למשוך השפעות טובות מלמעלה למטה וזהו פי' דברי קדוש מו"ה בער הנ"ל קדושתי למעלה מקדושתכם כשתהיו דבוקים בהחכמה תפעלו יחודים וקדושות גדולות בכל העולמות ותהיה נחת רוח לפני מי שאמר והי' העולם.

ועפ"י הנ"ל נוכל להבין פי' הפסוק איש אמו ואביו תיראו שיהי' שייכות לפסוק קדושים תהיו כי מי שהולך בעבודה כנ"ל להיות דבוק בחכמה כנ"ל זהו מדריגות אהבה כי מי שמשיג חכמת אלהותו ית"ש ממילא מתלהב לבו בעבותת האהבה גדולה בבורא ית"ש וידוע שחכמה ובינה הן תרין רעין דלא מתפרשין וממילא מי שרוצה ועובד ה' בתשובה עלאה שהוא ג"כ תשובה מאהבה והנה כפי' רש"י ע"פ והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים אטייל עמכם בג"ע יכול לא תהיו מזדעזעים ממני ת"ל והייתי לכם לאלהים ר"ל כנ"ל שאפילו שעובד ה' מאהבה שהוא נקרא טיול בג"ע אעפי"כ צריך להיות ירא ג"כ להזדעזע מפני ה' וזהו ידוע שחכמה ובינה נקראים בזו' הק אבא ואמא שחכמה נקרא אבא ובינה נקראת אמא עיין בזו"הק בהרבה מקומות וזהו ג"כ ידוע שמבינה דינין מתערין מנה ע"כ יותר שכיח לבוא ליראה מעולם הבינה שהיא אימא עלאה כידוע אבל חכמה היא כולה אהבה ע"כ נאמר הגם שקדושים תהיו כנ"ל שתהיו דבוקים בחכמה ובבינה עילאין אעפי"כ איש אמו ר"ל מעולם הבינה שנקראת אמא ואביו הוא עולם החכמה הנקרא אבא תיראו תהי' לכם יראה ג"כ אע"פ שתהיו דבוקים באהבה תהיו יראים ג"כ כנ"ל וזהו ואת שבתותי תשמרו כי ידוע שגם בשבת מתגלין מוחין דאבא ואמא כידוע מספרים וממילא בא לאדם מדריגת אהבה בשבת אעפי"כ ג"כ בשבת צריך לאחוז במדריגת יראה ג"כ וזהו ואת שבתותי דהיינו במדריגת אהבה המרומז לשבתות דהיינו חכמה ובינה תשמרו תהיו יראים ג"כ כי שמירה היא היראה כידוע.

א"י ענין סמיכת איש אמו ואביו תיראו לקדושים תהיו וענין סמיכו' ואת שבתותי תשמרו לאיש אמו ואביו תיראו נראה כי הנה ידוע דאב הוא חכמה ואם היא בינה שנקרא אימא עלאה ובינה היא תשובה בחינת יראה וצריך האדם לתקן את מעשיו תחילה ולשוב בתשובה שלימה ואח"כ זוכה לחכמות התורה לקדושה עליונה לכן הקדים אם ואב לואת שבתותי תשמרו ששבת הוא ג"כ דוגמא זו שהיא זכור ושמור וזכור הוא בחינת אהבה שהוא מ"ע ושמור הוא בחינת יראה שהיא ל"ת ואף שבתורה כתיב זכור קודם לשמור מ"מ כשאדם נכנס לשבת בתחילה צריך להיות בבחינת יראה שיפשפש במעשיו של ימי השבוע ויתקן אותם ואח"כ הוא בא אל התענוג לכן הסעודה של ליל שבת הוא כנגד שמור שהוא בחי' יראה כנ"ל וסעודת שחרית היא כנגד זכור.

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה' ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוביף לכם תבואתו אני ה' אלהיכם. יש לדקדק מה זה ונטעתם כל עץ מאכל הי' לו לומר כל עץ פרי מה זה עץ מאכל. וגם עיקר מצות ערלה צריך להבין למה אסרה התורה פירות אילנות שלשה שנים רצופים אפילו בהנאה וגם למה דווקא בשנה הרביעית צריך פדיון כל הפירות. ונראה להקדים שגם המדרש רבה הוא תמוה מאד על זה הפסוק ונטעתם כל עץ מאכל הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה כו' אלו נאמר לעמלים בה לא היתה תקומה לשונאי ישראל. אלא למחזיקים כו' והנה המדרש מאריך מאד ואינו מפורש מה שייכות הפסוק הזה לפסוק ונטעתם כו' ונראה לפרש ע"פ פשוטו דהנה כוונת הבורא ב"ה וב"ש היה בזה שנתן לבני ישראל ארץ הקדושה מחמת שהוא ארץ אשר אוירה מחכים כי הוא מכוון כנגד ארץ עליונה אשר היא נקראת מלכות שמים וממילא בקל יכול אדם לבוא שם לעבוד ה' באמת אבל אלי' וקוץ בה מחמת שהיא ארץ זבת חלב ודבש וכל התענוגים של העו"הז ג"כ שכיח בה ע"כ יוכל אדם ח"ו למשוך עצמו לגשמיות ולשכוח לעבוד ה' באמת ובפרט כשבאו ישראל לארץ מצאו בתים מלאים כל טוב וזיתים וכרמים מלאים פירות ובוודאי יכולים מיד לימשך אחר הגשמיות ע"כ עצה היעוצה לזה שנתן הקב"ה לישראל שידע האדם כל טוב שנותן לו השם יתברך לא נותן לו בשביל עצמו רק כדי להיות משפיע מטובו לאחרים והש"ית לא עשה אותו רק כמו גזבר על כל הטוב כדי לחלק לעניים ולא לחשוב בעצמו כלל שהיא שלו רק שיהי' בו רק חלק כחלק העני ובזה יוכל האדם לבוא לעבודת ה' באמת וזה הי' מדריגת זבולן וישכר שהי' יוצא בפרקמטיא בימים ובדרכים כדי להשפיע ללומדי תורה וזהו הדרך הנכון וישר לכל אדם כי בצל החכמה בצל הכסף אבל זאת העבודה הוא עבודה קשה מאד שיהי' אדם עוסק בעבדות האדמה תמיד או בשאר עבדות וסחורות בשביל אחרים ולא יחשוב בו לעצמו יותר משאר עניים ואביונים ע"כ הזהירה התורה הקדושה כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ר"ל שתהי' כוונתכם בשעת נטיעה מיד לנטות עץ שיהי' למאכל לאחרים ולא לבדך רק להשפיע לאחרים וזהו פי' המדרש הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה כו' ר"ל שיהי' כוונתכם בעת התעסקות בעו"הז להיות מחזקים בלומדי תורה וזהו כל עץ מאכל כנ"ל אבל זה קשה מאד להרגיל אדם עצמו שיהי' כל כוונתו בעבודתו רק להחזיק לאחרים ע"כ אמרה תורה שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ואסרה תורה אפילו בהנאה שלא להנות מעבודתו כלל וממילא מורגל שלא להחזיק טובה לעצמו כי רואה שהקב"ה אסר כל הפירות של עבודתו אפילו בהנאה ובשנה הרביעית מוכרח לפדות הפירות ולהעלות לירושלים ליתן לכהנים ולוים ולהודות לשם זהו ג"כ להרגילו שלא יחזיק לעצמו טובה יותר בהפירות מבאחרים וממילא שמורגל ארבעה שנים רצופים שלא ליהנות מפירותיו יהי' מורגל בקל בשנה החמישית להיות מחזיק לאחרים בעבודתו שיתן לו השם יתברך עושר ונכסים.